

1944, august 31. [Moskva.] — Záznam o rozhovore námestníka ľudového komisára zahraničných vecí SSSR A. Vyšinského s čs. velvyslancem Zd. Fierlingerom a s náčelníkom čs. vojenskej misie v SSSR gen. H. Píkom o sovietskej pomoci Slovenskému národnému povstaniu.

Dnes v 15 hodin jsem přijal Fierlingera a generála Píku na jejich žádost. Fierlinger mi sdělil, že podle zpráv velvyslanectví a vojenské mise začaly v posledních dnech prudké boje slovenských partyzánů a některých jednotek slovenské armády, které přešly na stranu československé vlády, proti německým vojskům vstoupivším na Slovensko. Fierlinger dodal, že tyto události byly připravovány už dávno a že partyzánské hnutí na Slovensku má dostatečnou půdu, poněvadž postoj obyvatelstva Slovenska je nyní jasně protiněmecký a celé hnutí odporu má už dostatečně organizovanou formu.

Píka řekl, že velení československé armády ve spolupráci s velením Rudé armády připravilo kádry partyzánských vůdců a navázalo dostatečně pevné spojení s hlavními bojovými skupinami partyzánů a slovenských jednotek, které jsou připraveny k boji proti Němcům. Podle údajů vojenské mise bojuje se nyní tvrdě s Němci, kteří vstoupili na Slovensko, přičemž několik měst, mezi nimi Ružomberok, Mikuláš, Banská Bystrica a některá další jsou obsazena partyzány, a o řadu železničních stanic a letišť se bojuje.

Fierlinger a Píka žádali, aby bylo sděleno sovětské vládě, že považují tyto události na Slovensku za neobyčejně důležité pro život celého Československa a že by si přáli, aby slovenskému lidu se dostalo pomoci podle operativních možností Rudé armády na základě plánu, který generál Píka předložil hlavnímu štábu Rudé armády. Fierlinger a Píka zejména žádali, abychom pomohli letecky a shozením zbraní v oblastech, které mají partyzáni v moci, a dále zasazením 2. československé brigády, která byla vycvičena jako výsadková. Píka dodal, že pokud je mu známo, československá vláda zároveň jedná v Londýně se spojenci o tom, aby i oni poskytli pomoc.

Odpověděl jsem, že otázka vznesená Fierlingerem a Píkou spadá do kompetence vojenských orgánů, že však chápu jejich žádost jako přání politicky podpořit hnutí, které vzniklo na Slovensku a má za cíl vyhnání Němců, a že o této žádosti budu informovat sovětskou vládu.

Fierlinger a Píka žádali, aby byla věnována pozornost tomu, že budou-li mít možnost informovat svými cestami bojující partyzány o tom, že Sovětský svaz pomůže, bude to mít obrovský význam pro úspěch celého boje.

Slíbil jsem, že i tento důvod bude vzat v úvahu.

A. Vyšinskij.

„Československo-sovětské vztahy v době Velké vlastenecké války 1941–1945“, Praha 1960, dok. 95, s. 168–169.